

17/12

Chrustjev fortsätter

med sin groteska propaganda under Asienresan. Hans tal den 10 december i Kashmir är av ett visst intresse därför att det med ovanlig tydlighet visar att propagandan mot västmakterna kombineras med en propaganda för Indien och mot Pakistan. Om uppdelningen av Indien i två stater yttrade Chrustjev:

Det har bedrivits oss, Indiens vänner, att det lyckades de imperialistiska krafterna att uppnå Indiens uppdelning i två delar, Indien och Pakistan. Innan det indiska folket hade tillkämpat sitt land oberoende existerade som bekant ett enat Indien. Indiens klyvning i två delar genomfördes inte i de indiska folkens intresse. Men just för detta syfte underblåstes lidelserna kring skillnaderna i trosbekännelse hos Indiens folk, ehuru trosbekännelsen aldrig har varit den väsentliga frågan vid den ena eller den andra statens skapande.

Det verkliga förhållandet är att England systematiskt arbetade för ett odelat Indien, men att motsättningarna mellan de områden som sedermera blivit Indien och Pakistan visade sig oöverbyggliga.

Efter att tillika ha fällt det befängda påståendet att konflikten om Kashmir berodde på kapitalisthets förklarade Chrustjev att Ryssland i Indien såg en bundsförvant "i kampen för freden", men inte kunde gilla Pakistans politik:

Men de ledande kretsarnas politik i denna stat oroar oss. Fakta talar om att deras politik inte grundar sig på det egna folkets livsintressen, på den egna statens intressen, utan att den dikteras av monopolkretsar i andra länder. Den nuvarande regeringen i Pakistan affischerar öppet sin synerliga närhet till amerikanska monopolkretsar. Den var en av de första deltagarna och en av initiativägarna till den beryktade Bagdad-pakten, som ingalunda tillkommit i fredens intressen. Den tillåter att amerikanska militärbaser skapas på det egna landets territorium och detta i omedelbar närhet till Sovjetunionens gränser.

Utrikespolitisk forskning

Under senare tid, och särskilt efter andra världskriget, har utrikespolitiken i en rad länder framträtt som ett speciellt ämne för vetenskaplig forskning och undervisning. Framst, står USA, där varje större universitet numera torde ha en lärostol i, ofta ett helt institut för utrikespolitik. Även i England och Frankrike finns ett antal professurer i ämnet. Man räknar med att på detta sätt intresset och kunskaperna skall vidgas och att både den bildade allmänheten och de inom förvaltning och diplomati verksamma skall få nyttiga impulser och fostras till ett mera klart och kritiskt bedömande.

Vad sysslar man med? Dels helt enkelt modern politisk, särskilt diplomatisk historia, dels undersökning av speciella problem — de engelska koloniernas svårigheter och möjligheter har exempelvis utretts i ett antal avhandlingar —, dels analys och granskning av opinioner, idéer och begrepp på det utrikespolitiska området. Den sist berörda linjen drivs inte sällan till doktrinarism och till och med metafysik, då man söker blottlägga de "yttersta" motiven, de "egentliga" drivkrafterna för handlandet; som exempel kan nämnas Chicago-professorn Morgenthau's intresse-teori och debatten kring denna. Men att det vetenskapliga arbetet på området stimulerat och hyfsat den allmänna debatten finns intet tvivel om. Det är betecknande att flera av det amerikanska utrikesdepartementets mest lysande begåvningar — såsom Kennan, Marshall och Halle — i arbeten av vetenskaplig karaktär strävat att fixera de väsentliga problemställningarna och motiven. Man talar rent av om en "utrikespolitikens teori", om ett system av begrepp och generaliseringar, som skall leda till större rationalitet och precision i meningsskiftet och handlande.

I Sverige har vi haft mycket litet av allt detta. Inom historien har visserligen utrikespolitiken varit ett centralt område, men man har nästan uteslutande sysslat med äldre tider, till stor del därför att källorna för senare tid inte görs tillgängliga. Inom statskunskapen gjorde Rudolf Kjellén för några årtionden sedan ett försök att

politik under det första världskriget.

Här föreligger ett starkt behov av vetenskaplig expansion både för forskningens och folkbildningens skull. Ett självfall-let område för arbetet är det faktiska händelseförloppet under senare tid, och här borde ökade möjligheter kunna beredas genom ändring av eller dispenser från sekretesslagens restriktiva offentlighetsbestämmelser. Ett annat område är utrikesdebatten och de utrikespolitiska opinionerna; undersökningar från det andra världskrigets tid och efterkrigstiden vore av stort värde för aktuell diskussion. Men vad som krävs är inte bara sådan deskription, eller kanske riktigare reproduktion, som vi sett avskräckande prov på i ett par nyligen publicerade skrifter. Det gäller att analysera, kritisera, precisera begrepp, föreställningar och teorier. Vetenskapen har åtminstone en möjlighet att påverka debatt och därmed också handlande: att diskreditera lösligheter, bristande sammanhang, gångbara intellektuella villfarelser och vidskepelser. Vår humanistiska forskning (filosofi, historia, ekonomi, statskunskap) har på denna punkt utfört ett utomordentligt arbete, som ofta inte observeras därför att dess resultat helt enkelt är ökad rationalitet inom opinionen och i meningsutbytet. Det är ett sådant upprepnings- och renhållningsarbete som även här är det väsentliga.

De praktiska möjligheterna skall vi för dagen inte stanna vid. Det gäller först och främst att betona behovet.